

DR. PAPP FERENC EMLÉKEZETE (1901—1969)

DR. KERTÉSZ PÁL*

Tanítványai, barátai, tisztelői megrendüléssel vették körül egy kódös január napon dr. P a p p Ferenc sírját. Utolsó útjára tanítványainak és barátainak százai kísérték el és búcsúztak tőle az egyesületek, munkatársak, tanítványok. P a p p Ferencet közel 50 év állandó munkája kötötte társulatunkhoz, munkásságának jelentős része közvetve vagy közvetlenül kapcsolatan volt társulatunkkal.

Egyetemi évei alatt már bekapcsolódott a Műegyetem Ásvány- és Földtani Tanszékén szervezett kirándulások vezetésébe, a tanulmányi kirándulások szeretete végigkísérte egész életén. A budapesti Tudományegyetemen természettan- földrajz tanári majd bölcsészdoktori képzést szerzett, és 1924-ben került tanársegédként Dr. S c h a f a r z i k Ferenc mellé a Műegyetemre. Itt 1929-től adjunktus, 1935-ben egyetemi magántanár, és 1943-ban nyilvános rendkívüli tanár lett. A felszabadulás után, 1953-ban nevezték ki egyetemi tanárrá, és 1960-tól vezette az Ásvány- és Földtani Tanszékét.

Még egyetemi hallgató korában kapcsolódott be a társulati életbe, először a társulat Hidrológiai szakosztályában viselt tisztséget, a szakosztály titkáráként. Ehhez, a később önálló egyesületté vált szakosztályhoz mindhaláláig hű maradt. Itt betöltötte az elnöki tisztelet is, és az utolsó években a Hidrológiai Közöny szerkesztőbizottságának igen aktív elnökeként szolgálta a társulatot.

Társulatunkban szerepe igen jelentős volt. Hosszú éveken át volt a Társulat első titkára és intézte így a Társulat minden ügyét a szakülések szervezésétől az adminisztrációig. Tagja volt a Választmánynak, és szervezője, megalapítója és elnöke a Társulat Mémőgeológia-Építésföldtani szakcsoportjának.

P a p p Ferenc legfőbb élethivatásának mindig a tanítást tekintette, egész szívvel, egész lelkesedésével oktató volt. Működésében a tanítás fő célja a természet szeretetére való nevelés volt, ennek rendelte alá előadásait, gyakorlatait és főleg tanulmányi kirándulásait. A természetben érezte igazán otthon magát, és főleg ott építette ki kapcsolatát hallgatóival, akiknek ő évtizedeken keresztül csak Feri bácsi volt.

Szakmai munkáját a nagy változatosság jellemezte. Doktori disszertációja — a magyarországi dioritokról — a klasszikus közetan körében fogant és a közetan műve-

* Elhangzott a MFT tisztújító közgyűlésén 1969. III. 26-án.

lését egész életében folytatta. Jelentős munkát végeztek dr. Reichert Róberttel a mórágyi gránitos kőzetek vizsgálatával, erről több cikkben, tanulmányban is beszámoltak. A legrészletesebben a Börzsöny vidékét kutatta, elsősorban a vulkáni kőzeteket elemelve; számos andezitípust megkülönböztetve írta sokszor külföldön is megjelenő cikkeit a Börzsöny kőzeteiről. A Börzsönyben fordult figyelme a források felé, és a börzsönyi forrásokról írt tanulmánya vezette be későbbi hidrogeológiai munkásságát.

A Műegyetemen már a mesterének tekintett Schafarik Ferenc is sokat foglalkozott a műszaki közettannal. A kőzetek felhasználásáról, előfordulásáról igen sok cikke jelent meg a 30-as évek derekától kezdve. A magyarországi márványokról, a dunántúli építőkövekről írt munkája vezetett első ilyen tárgyú összefoglaló művéhez, a Ternés-köveink előfordulása és hasznosíthatósága c. könyvhöz.

A felszabadulás után több, ebben az irányban írt jegyzet után jelent meg a társ-szerzőkkel írt „Közethatózó” c. műve, két kiadásban (1953, 1964), majd a műszaki közzétan című szakmérnöki jegyzet fejezte be e sorozatot.

A hidrogeológiában — szintén Schafarik Ferenc nyomán — a források maradtak kedvencei, ezekről igen sok cikket, tanulmányt, dolgozatot írt. Legtöbbet a budapesti gyógyforrásokkal foglalkozott, a Magyar Tudományos Akadémia pályadíjjal jutalmazta „Budapest langos és meleg gyógyforrásai” című művét. A források, a földalatti vizek védelméért orszóslánként harcolt, és ellenzte a gyógyvizek más célra való felhasználását. A vizek védelmére évtizedeken keresztül folytatott szakmai vitákat, az idő azonban a legtöbb esetben őt igazolta. Megszervezte a budapesti források rendszeres megfigyelését, amit később az egész országra kiterjesztettek, és a vízelőfordulások és a környezet összefüggéseinek tanulmányozásával új fejezetet nyitott a források könyvében.

A hidrogeológia művelésében a karsztvizekhez is eljutott (pl. a „Dunántúl karsztvizei” c. művében), a felszabadulás után, különösen 1955-től kezdve részt vett a karszt-hidrogeológia szervezésének munkájában, és megalapította Jósfaón a Karszt- és Barlangkutató Állomást, ami Tanszékekhez tartozott, és bázisa lett a hazai karszt- és barlangkutatásnak. A barlangokról, a karsztvidékek hidrogeológiai, mérnökgeológiai viszonyairól számos kisebb-nagyobb dolgozata jelent meg.

A felszabadulás utáni építkezések hazánkban is szükségessé tették a mérnökgeológia újszerű tudományának alkalmazását. A mérnökgeológiának hazánkban első tanára volt, és a mérnökgeológia fontosságának haláláig lelkes propagátora. Számos nagy létesítmény (pl. a budapesti Földalatti Vasút) építésénél használták fel szakvéleményeit. Sokat foglalkozott a különböző lejtőmozgásokkal, a védekezés lehetőségeivel. A mérnökgeológia oktatásához számos jegyzetet írt, és szerkesztője és társszerzője volt az első magyar mérnökgeológiai könyvnek (Műszaki Földtan, 1959).

A mérnökgeológia szervezője volt a társadalmi egyesületünkben is. A Mérnökgeológia megbecsülésére és művelésére szervezte meg a Mérnökgeológia-Építéstudományi szakosztályt, melynek megalakulásakor, majd 1966-tól elnöke volt. A szakosztály életében egészen haláláig aktív szerepet vitt, és halála előtt néhány nappal, betegen, de telve optimizmussal vezette az intézőbizottság ülését.

Az egyetemi oktatás kiegészítésére a szakmérnöki tagozaton megszervezte az önálló mérnökgeológus szakmérnökök képzését is. Az első szakmérnökök az 1968. év végén kaptak oklevelet.

Oktatási munkája nem szorítkozott csak a Műszaki Egyetemre. Részt vett a Kertészeti Főiskola, régebben az Állami Műszaki Főiskola oktatásában is, egyetemünk Építőmérnöki (Mérnöki), Építésmérnöki, Vegyészmérnöki Karán különböző címeken tartott előadásokat. Számos jegyzete született az oktatás javítására, a hallgatók segítésére, és 1966-ban jelent meg „Geológia” című egyetemi tankönyve.

A társadalmi egyesületek igen nagy száma vonzotta őt: a Magyarhoni Földtani Társulaton és a Hidrológiai Társaságon kívül tagja volt a Szilikátipari Tudományos Egyesületnek, a Közlekedéstudományi Egyesületnek, egyideig elnöke a Barlangtani Társulatlaknak.

Az egyesületekben előadásokat tartott és véleményét sok vitában is hangoztatta. A Földtani társulat titkáráként a Földtani Közöny szerkesztése is hosszú ideig feladata volt. Szerkesztői alapelve szerint minden megírt cikk megjelenését elősegítette, de lehetővé tette a Közöny lapjain is az élénk vitát, válaszok és viszontválaszok megjelenését. Ezekben a polémiákban gyakran maga is részt vett — főleg a földalatti vízrendszerük összefüggését bizonyítva —, amely véleményét a legutóbbi évek kutatásai egyértelműen igazolták.

Mivel a tudós feladatának a tudomány minél szélesebb körben való terjesztését tartotta, a Közöny mellett egy olyan kiadvány kiadását is szorgalmazta, mely a nagyközönség nyelvén ismerteti a tudomány eredményeit. Így született meg egyik büszke-

sége, a Földtani Értesítő, mely sok diákkal, egyszerű emberrel ismertette meg a földtudományok szépségeit. A megszűnt értesítő újbóli megindításáért éveken át küzdött és szomorúan látta, hogy óhaja nem valósítható meg.

P a p p Ferenc elért mindent, amit tudós elérhet, egyetemi katedráról hirdette természet-szeretét, a Műszaki Egyetemen dékán és a Szakszervezeti Tanács elnöke volt, társulatok, szakosztályok elnökké választották, hallgatói szerették.

P a p p Ferenc nem örült azonban az elért sikereknek, a megvalósított kívánságok már nem érdekelték. Mindent azon mért le, hogy mennyi mindent kellene még elvégezni, mennyi a feladat, és milyen nehéz minden óhaj megvalósítása. Így nem volt elégedett, nem tudott nyugodni, a tevékenység volt mindig éltető eleme.

P a p p Ferenc egész életében egyszerű, önzetlen, igaz ember volt. Szerette és ismerte az embereket, — elsősorban hallgatóit — szerette és ismerte az ásványok, kőzetek és a vizek világát. Önzetlen volt, ahogy csak nagy lelkek tudnak önzetlenné lenni, fáradhatatlan volt, mint aki tudja, hogy egy emberöltő rövid a megismerésre és kevés az emberek megváltoztatásához.

Azt hisszük, minden ember pótolható. P a p p Ferenc professzor önzetlenségét, munkabírást, lelkesedését csak tisztelni lehet, utánozni nem.

Körünkből eltávozott, de emléke „aere perennius” élni fog minden tanítványában.